

Wegwĳs in de Bĳbel

Het verhaal van de Bijbel op eenvoudige manier verteld

37. De Israëlieten maken een gouden stierkalf

Bijbelgedeelte: Exodus 32

De HEER stelt Mozes op de proef

Nadat de HEER Mozes de twee stenen platen met Zijn Tien Woorden voor de Israëlieten had gegeven, zei Hij dat Mozes meteen naar beneden moest gaan, omdat er iets heel ergs aan de hand was. De Israëlieten waren afgedwaald van de weg die God hen had gewezen, door een beeld te maken van een stierkalf. Daar knielden zij voor en dat brachten zij offers. Want ze zeiden tegen elkaar: "dit is je god, die je uit Egypte heeft geleid".

Mozes wist niet wat hij hoorde. Dat was toch niet te geloven? Maar nog erger was wat de HEER verder tegen hem zei. Er was natuurlijk al veel gebeurd. De Israëlieten hadden geklaagd, en wilden zelfs liever terug naar Egypte dan door de woestijn te moeten trekken. Ze geloofden niet wat Mozes tegen hen zei, en vertrouwden niet op de HEER. Daarom zei de HEER dat ze "onhandelbaar" waren, zoals kinderen die niet willen luisteren naar hun ouders. Met wat Hij verder zei, stelde Hij Mozes op de proef: "Houd mij niet tegen: mijn brandende toorn zal hen verteren. Maar uit jou zal ik een groot volk laten voortkomen". Wat zou Mozes nu doen? De HEER had natuurlijk groot gelijk over de onhandelbaarheid van het volk, en door een afgodsbeeld te maken hadden zij de dood verdiend. De verleiding voor Mozes zat in die laatste woorden: dat God hem tot een nieuw volk zou maken als het volk Israël er niet meer zou zijn. Dat zou een grote eer zijn.

Maar Mozes zat helemaal niet te wachten op die eer. Hij had door alles wat er was gebeurd enkele dingen heel goed begrepen. Het eerste was dat de God Die met hem had gesproken bij de brandende braamstruik al die grote wonderen had gedaan. Hij had steeds vooraf gezegd wat Hij zou doen en wat er zou gebeuren, en steeds was het zo geweest. En Hij had de Israëlieten uit Egypte laten gaan en hen bij de Rietzee bevrijd van het leger van Egypte. Die God had gezegd: "Ik ben de HEER, uw God, die u uit Egypte, uit de slavernij, heeft bevrijd. Vereer naast mij geen andere goden". Hij had hen een bijzondere plaats en taak in de wereld gegeven: "Als je mijn woorden ter harte neemt en je aan het verbond met mij houdt, zul je een kostbaar bezit voor mij zijn, kostbaarder dan alle andere volken – want de

hele aarde behoort mij toe. Een koninkrijk van priesters zul je zijn, een heilig volk". Hoe zou God dan dit volk kunnen vernietigen? Het tweede was dat God uitgelachen zou worden door de Egyptenaren, als zij hoorden dat de Israëlieten waren omgekomen in de woestijn. Daarom vroeg Mozes de HEER niet te doen wat Hij had gezegd. Vooral – en dan komt hij op Gods belofte hemzelf tot een nieuw volk te maken – om wat Hij Abraham had beloofd: "Denk toch aan uw dienaren Abraham, Isaak en Jakob, aan wie u onder ede deze belofte hebt gedaan: 'Ik zal jullie zo veel nakomelingen geven als er sterren aan de hemel zijn, en het hele gebied waarvan ik gesproken heb zal ik hun voor altijd in bezit geven'". De HEER kon zijn belofte aan Zijn vriend Abraham toch niet breken om wat zijn nakomelingen deden? Dit was het derde dat Mozes had begrepen.

God had genoeg gehoord. Mozes had een goed hart, dat de HEER, de God van Abraham, Isaak en Jakob wilde dienen en vereren. Daarom zei God tegen Mozes dat Hij het volk niet zou vernietigen.

Het volk wil een gouden stierkalf als god

Mozes ging met de twee platen met de door God Zelf geschreven Tien Woorden de berg af. Wat moet er in zijn hoofd omgegaan zijn, denkend aan hoe het nu verder moest? Halverwege de berg wachtte zijn jonge helper Jozua nog altijd op hem. Die had beneden geschreeuw gehoord, en dacht dat ze waren aangevallen en er strijdkreten klonken. Maar Mozes wist wel beter: "Dat is geen gejuich na een overwinning en geen geweeklaag na een nederlaag. Luid gejoel – dát hoor ik". Onderaan de berg gekomen zag hij het beeld staan. Het was dus echt zo... en woedend smeed hij de twee stenen platen aan stukken tegen de berg, en begon meteen met de opruiming. Hij beende naar het gouden stierkalf, pakte het op en gooide het in het vuur zodat het smolt. Nadat het vloeibare goud weer was afgekoeld verpulverde hij het tot stof en gooide dat in water. Dat water moesten de Israëlieten opdrinken.

Mozes was ook boos op Aäron. Waarom had hij dit allemaal laten gebeuren? Aäron werd heel bang voor de woede van Mozes. Hij had namelijk niet alleen het volk zijn gang laten gaan, maar er zelf aan meegewerkt. Hij vroeg Mozes zich te bedwingen en naar hem te luisteren.

Zoals mensen die bang zijn, begon hij zich eerst te verontschuldigen: "Je weet dat dit volk alleen maar kwaad wil". Het was dreigend naar hem toegekomen, met de eis: "Maak een god voor ons die voor ons uit kan gaan,

want wat er gebeurd is met die Mozes, die ons uit Egypte geleid heeft, weten we niet". Uit angst dat ze hem zouden vermoorden, als hij niet deed wat zij vroegen, had hij hen om hun gouden sieraden gevraagd. Misschien dacht hij dat ze die niet zouden willen geven, en hij dan geen god hoefde te maken; maar die hoop was vergeefs: "alle Israëlieten deden zonder aarzelen hun gouden oorkingen af en gaven die aan Aäron". Die smolt ze om en goot er een beeld van in de vorm van een stierkalf. Aäron vertelde het Mozes alsof het een verrassing voor hem was wat er ontstond, toen hij de gouden sieraden in het vuur gooide: "en toen kwam dat kalf eruit tevoorschijn". Maar zo kon het natuurlijk niet gebeurd zijn. Er moet altijd eerst een vorm gemaakt worden waarin je vloeibaar metaal giet. Het was dus een bewuste keuze van het volk een beeld van een stierkalf te maken. Als zij het rund kenden als voorstelling van de god Horus, dan paste dit bij hun eigenlijke wens terug te keren naar Egypte.

De straf voor het volk

Aäron dacht kennelijk eerst dat het niet zo'n kwaad kon. Het volk zou de HEER niet verlaten en het beeld zou Hem zichtbaar voorstellen, nu Mozes er niet meer was. Maar toen het beeld klaar was, riep het volk uit: "Israël, dit is je god, die je uit Egypte heeft geleid". De schrik sloeg Aäron om het hart. Snel had hij een altaar gebouwd en aangekondigd dat er de volgende dag een feest voor de HEER zou zijn. Die ochtend brachten ze offers en "ze gingen zitten om te eten en te drinken, en stonden op om uitbundig feest te vieren" – en dat was wat Jozua had gehoord.

Mozes vond het vast 'een slap verhaal' van Aäron, want hij "begreep dat het volk zich had laten gaan omdat Aäron niet ingegrepen had". Als God hen zou straffen, zouden hun vijanden hen bespotten. Er moest een daad gesteld worden.

Mozes stelde het volk voor de keus. Hij ging bij de ingang van het kamp staan en zei: "Wie voor de HEER kiest, moet hier komen". Wie voor de HEER kozen moesten dus uit het kamp komen en naar Mozes gaan. Mozes was van de stam Levi, en alleen mensen van zijn stam kwamen naar hem toe. Hij gaf hen opdracht een zwaard te nemen en iedereen die ze tegenkwamen, en niet naar Mozes was gekomen, te doden, ook als het familieleden en vrienden waren. Ze deden wat Mozes vroeg, en er werden die dag ongeveer drieduizend Israëlieten gedood. Dat was niet Mozes' idee, maar de HEER had hem dat gezegd te doen: "De HEER strafte het volk, omdat ze het kalf hadden gemaakt, het beeld dat Aäron gegoten had". Eigenlijk had-

den zij allemaal gedood moeten worden, maar deze drieduizend vertegenwoordigden het hele volk.

We zien hier twee belangrijke dingen die we ook in het Nieuwe Testament tegenkomen. Het eerste is dit. Mozes was eigenlijk door het volk vernederd: hij was voor hen niet Gods dienaar en niet hun leider en verlosser. Maar omdat zij hem verwierpen hadden zij in feite God 'vernederd' tot één van de goden die de mensen vereren. Daarom zei hij: "Wie voor de HEER kiest, moet hier komen" – dus bij mij, want de HEER is voor mij. Jezus vraagt van een echte volgeling dat hij of zij niet meedoet met wat de meeste mensen doen. Je moet, als het ware, uit de wereld gaan omdat je er alleen voor Hem wil zijn, omdat God de HEER Hem heeft aangewezen als Redder. De schrijver van de Hebrëënbrieff zegt daarom: "Laten we dus het kamp verlaten, en ons bij hem voegen en delen in zijn vernedering". Het tweede is dat God niet alles van Zijn volk of kinderen 'door de vingers ziet'. Als zij verwachten dat God de goddeloze mensen straft, dan moeten zij inzien dat zij zelf ook niet onschuldig zijn als zij zondigen. Het volk Israël was, als het ware, Gods huis onder alle mensen op aarde. In dat volk wilde Hij wonen, maar niet tussen mensen die Hem ongehoorzaam waren. Daarom straffe Hij eerst hen, voordat zij de goddeloze volken in het beloofde land zouden straffen voor hun zondige leven. Daarom waarschuwt de apostel Petrus: "Besef goed dat de tijd van het oordeel is aangebroken. Dat oordeel begint bij Gods eigen mensen. Als het bij ons begint, hoe zal het dan aflopen met hen die weigeren het evangelie van God te aanvaarden?" Die worden gestraft omdat zij het evangelie niet geloven. De mens heeft een vrije keuze gekregen. Ze krijgen dezelfde straf als de goddeloze mensen, omdat ze de kans die hen in dat evangelie wordt bekendgemaakt, niet grijpen om verlost te worden van zonden en daarmee uit het oordeel.

Mozes pleit voor het volk

Mozes wist hoe groot de boosheid van God was over wat het volk had gedaan, en hij wist niet of de HEER nog met hem wilde spreken. Daarom zei hij: "U hebt zwaar gezondigd. Toch zal ik de berg op gaan; misschien kan ik de HEER ertoe bewegen u uw zonden niet aan te rekenen". Toen hij op de berg was vroeg hij de HEER om vergeving. Daarbij zei hij iets opmerkelijks. God had gezegd dat Hij uit Mozes een nieuw volk wilde maken. Maar Mozes zei nu: 'als U geen vergeving wilt schenken, streep mij dan maar uit het boek van de mensen die u eeuwig leven wilt geven'. Dus hij was bereid voor eeuwig dood te zijn, als de nakomelingen van Abraham, Isaak en Jakob maar bleven leven. Dat was heel nederig van hem, maar zover ging de HEER niet: "Alleen wie gezondigd heeft, schrap ik uit mijn boek". De HEER zou het volk niet verlaten, maar Zijn engel hen laten voorgaan naar het beloofde land. Maar er zou nog een dag van de verantwoording voor hun grote zonde komen.